

УДК 784.68 (477.46)

Світлана Протасова (Київ)

КУПАЛЬСЬКІ ПІСНІ З ОКРАЇНИ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

(УМАНЩИНА ТА ОКОЛИЦІ)

Етномузиколог, молодший науковий співробітник Проблемної науково-дослідної лабораторії по вивченню і пропаганді народної музичної творчості (ЛЕК) при НМАУ ім. П. Чайковського. Тел.: 067 1245298, e-mail: protasova_s@ukr.net

За матеріалами експедицій Київської консерваторії на Уманщину, проведених у 1985–1991 років (за участі автора) складено реєстр локальних купальсько-петрівських мелоформ, відібрано й представлено найбільш показові їх зразки, проведено документальне картографування*. Цим автор продовжила раніше розпочату нею роботу з встановлення східного кордону музичних традицій подільського типу.

* Аналітичні параметри картографування та легенду карт **К38 – К39** розпрацювала Ірина Клименко. Картографічні роботи за матеріалами Світлани Протасової та відомостями, поданими в Реєстрі на с. 192, виконав співробітник ЛЕК Олег Коробов.

Ключові слова: Поділля, Уманщина, купальські мелодії, петрівки, мелотип, ареал.

За період з 1985 до 1991 року відбулося 8 етномузикологічних відвідин (групових та індивідуальних) шести західних районів Черкаської області. В експедиціях, якими керували Євген Єфремов, Олена Мурзина, Ірина Клименко, Олена Шевчук, авторка статті та інші збирачі, прийняли участь близько 30 осіб – головно викладачі та студенти Київської консерваторії. Загалом було обстежено 56 сіл Жашківського, Звенигородського, Лисянського, Маньківського, Монастирищенського, Тальнівського, Уманського та Христинівського районів. Серед понад 3800 записаних зразків пісень та інформаційних повідомлень велику частку складають твори, приурочені до обрядових дій календарного та родинного циклів. Їх типологічний опис здійснено авторкою у дипломній роботі [5].

Одним з показових для дослідженої місцевості жанрів є купальсько-петрівські пісні: у 51 селі було записано 295 таких наспівів.

Купальсько-петрівський обрядовий цикл на Уманщині являє собою розвинену систему обрядових дій з приуроченими піснями. Від початку Петрівського посту та до дня Івана Купайла співалися пісні, що називалися у цій місцевості «петрівки», «петрівчанки». Купальський пісенний цикл за сюжетною різноманітністю – один з найбагатших сезонних комплексів. У текстах купальських та петрівських пісень містяться коментарі до окремих етапів купальського обряду – викликання молоді на «купайлицю», вибору купальського деревця та його уквітчання, плетіння вінків, сповідають про завершення свята. Крім того, окремі сюжетні групи складають пісні любовно-шлюбного змісту та дражлики.

Серед зібраних зразків можна виділити типові наспіви відомих ритмоформ («наспіви-формули» Б, В і Г, за Анатолієм Завальнюком [1] у трактовці Ірини Клименко [2; 3] – див. таблицю 1 на с. 156 в цій книзі), та поодинокі мелодії інших форм, що співалися з одним текстом.

Пісні з ритмоформулами $\downarrow \dot{5}4^2$ (тип В) та $\downarrow \dot{5}3^2$ (тип Г) розповсюджені у всій західній Черкащині: тип $\downarrow \dot{5}4^2$ знайдено у 47 селах (записано 179 зразків), тип $\downarrow \dot{5}3^2$ – у 40 селах (записано 104 зразки). Тип Б $\downarrow 44; \dot{3}\dot{3}$ поширений крапково – наші експедиції зустріли 17 його зразків (у різних варіантах) у 12-ти селах. Перелік записів з їх аналітичними характеристиками вміщено у зведеному Реєстрі на с. 192¹.

Окремо виступає записана у єдиному екземплярі купальська (за означенням інформантки) пісня з ритмомалюнком 112 | 1111 || 112 | 111[1] (село Гуляйка) «Через яр, через поле» (останній склад строфи не проспівується), але її приналежність купальському пісенному комплексу підлягає перевірці.

У місцевому купальському обряді повсюдно одночасно використовуються мелодії двох пісенних типів – В і Г. Розглянемо їх більш детально.

Найбільш поширеним на Уманщині виявився тип В $\downarrow \dot{5}4^2$. Він побутує як у класичному вигляді 11121 | 1212 || 11121 | 1212, записаному у 17 селах (нотні приклади 3, 5, в Реєстрі – індекс М,

¹ Від редактора. До Реєстру і карт **К38 – К39** включено також записи інших збирачів (переважно – з архіву Наталі та Олександра Терещенків) й опубліковані зразки – вони спільно ілюструють положення вміщених у збірнику статей І. Клименко, С. Протасової та О. Терещенка.

Хлопчаки ламають купальське деревце. Село Угловата Христинівського району. Фото Є. Єфремова. Експедиція Київської консерваторії 1987 року.

на картах К38 та К39-7 – звичайний трикутник), так і з варіантами ритмомалюнка.

У 8-ми селах (96, 108, 435, 443, 455, 459, 610, 651² – трикутник з усіченим правим нижнім кутом) побутують версії з недоспіваним останнім складом (*апокопою*) – 11121 | 1212 || 11121 | 121[2] (приклад 1, у Реєстрі – індекс А).

Зустрічаються цікаві зразки, де відбувається контрастне зіставлення «збільшених» і «зменшених» силабогруп, наприклад:

подвійне зменшення тривалості останньої 22242 | 2424 || 22242 | 1212 (приклад 7 на с. 203),

варіант з прискоренням у 2 рази другого рядка 22242 | 2424 || 11121 | 1212 (приклад 4 на с. 188),

версія 22241 | 1212 || 11121 | 1212 – з удвічі уповільненими 4-ма початковими силабохронами формули (приклад 2 з ферматою на 4-му складі та приклад 8 на с. 204)³.

У Реєстрі наспіви зі «зміною темпу» відзначено індексом Т|т з вказівкою, які з чотирьох силабогруп зменшені, наприклад, 1234), на карті К39-7 це – трикутник зі збільшеною половинкою (села 399, 471, 475, 559). Є мелодії зі сталими пролонгаціями окремих складів – в реєстрі записи всіх ритмічних тишів з такими особливостями маркуємо Ф (фермата), іноді з уточненням пролонгованих силабохрон, наприклад, Ф9 – подовження 9-го складу. На карті пролонгації передано значком ☉.

² Див. відповідні цифри в Реєстрі і на картах К38 – К39 – в межах Черкаської області.

³ О. Терещенко [6] згадує також версію зворотного виду 11121 | 1424 || 22242 | 2424 – див. приклад 11 на с. 204.

Мелодії кількох сіл (108, 443, 455, 459) відрізнялися виразно повільним виконанням: хронос протос у них дорівнює $M=60-70$ (за більш типових меж $M=100-150$), натомість у селі 664 темп був зашвидким – $M=216$. В реєстрі повільні і швидкі темпи передаємо як Пт і Шт, на карті К39-7 – трикутниками більшого/меншого розміру).

Відзначимо також різні мелічні (звуквисотні) версії ритмотипу В. Амбітус переважної більшості наспівів – квінтовий (приклад 2, на карті – жовті трикутники), рідше – квартовий (приклади 3–5, коричневі трикутники), і лише у кількох селах – це терція з субквартою (приклад 1, фіолетові трикутники). Варіанти ладового нахилу: «мінорний» – у більшості сіл, «мажорний» (трикутники з рожевою крапкою) – у 7 селах на південному сході обстеженого регіону (часом в одному селі звучали і мажорна, і мінорна версії); з нейтральною терцією – у 9 селах на південному заході (трикутники з рожевим «дашком»). Як бачимо, пісні з нейтральним або мажорним нахилом побутують переважно у південно-західних районах Черкащини. Різні виконавці в тому самому селі можуть подавати різні варіанти нахилу, а часом демонструють і більш суттєві різниці звуквисотного устрою (див. у Реєстрі села 96, 399, 559 та інші).

В аналітичних стовпчиках Реєстру для типу В та інших форм враховано такі особливості звукоряду як наявність субзони, представленої найчастіше початковою субквартою (приклади 3, 5, 6–9, у Реєстрі – IV) та оспівуючою субсекундою у «натуральному» (II, приклади 4, 7) і «гармонічному» (III#, приклади 1, 8) варіантах, рідше – повним мелодичним заповненням субквартової зони (приклад 1, села 94, 96, 108, 559, 463). Наявність цих тонів на карті К39-7 показана підкреслюванням значків (одинарним чи двійним з різним забарвленням)⁴.

Варті уваги наспіви із заниженим 2-м щаблем (трикутники з крапкою всередині, села 462, 559, 564, 585, 603, 630, 664)⁵. Помітна залежність появи заниженого щабля від віку співачок: його вживають жінки 1908–1910-х років народження, молодші мислять наближено до темперованого строю.

Щодо опозиції ладових опор наспівів, то головною опорою для типу В завжди виступає перший щабель, а півкаданс завжди опертий на 3-й щабель. Диференційною ознакою є висотні позиції 4-ї і 13-ї силабохрон формули. Можливі варіанти їх вирішення – 2, 3 або 4-й щабель. Тож виникають такі системи опор (СЛК) у розгортанні мелодії:

⁴ О. Терещенко зауважив, що «ближче до [річки] Синюхи замість початкової субкварти подільські наспіви помітно частіше демонструють субсекунду. На неподільських землях вона починає набувати рис опорності, з'являється щось на кшталт ладової зміності між I та VII щаблями» [6, с. 200].

⁵ Від редактора. У матеріалах О. Терещенка зустрічається занижений 5-й щабель (див. приклад 9 на с. 204).

4,3||4,1 (приклади 2–4) – у більшості сіл (32) та проміжні варіанти 4,3||2,1 (села 125, 401, 648, 610, на карті – трикутники з коричневим контуром);

2,3||2,1 (приклад 1) – 13 сіл на північному сході обстеженого регіону та 2,3||3,1 (одиночний – 399) – трикутники з зеленим контуром;

3,3||3,1 (приклад 5) – 6 сіл на південному заході Черкащини (651, 659, 660, 662, 663, 667⁶) – трикутники з рожевим контуром, варіант 3,3||1,1 – одиночний від переселенки з села 668.

Інший широко відомий на Поділлі тип Г має модель $\downarrow 53^3$. Цій ритмоформулі, що використовується як у жанрі петрівок, так і у весільному циклі властиве активне дроблення четвертних силабохрон (про це див. [4], також [6, с. 199].

У західних районах Черкаської області тип Г зустрічається у кількох ритмічних варіантах:

– класичному – 11112 | 112 || 11112 | 112 (приклад 6, 8, у Реєстрі – М, на картах К38–К39 – кружечок);

– «ферматній» версії з пролонгаціями довгих 5-ї та 8-ї силабохрон моделі першого мелорядка 11114(3) | 113 || 11112 | 112 (приклад 7, у Реєстрі – Ф, на карті К39-8 – кружечок зі значком фермати);

– версії з контрастуванням темпів й водночас з вищеописаними пролонгаціями: перший мелорядок строфи співається у 1,5–2 рази повільніше за другий – 22224 | 224 || 11112 | 112 (приклад 8, у Реєстрі – Тт, на карті К39-8 – кружечок з двох половинок, села 401, 479, 492, 462, 463, 651).

Щодо *ладової будови* пісень цього типу, то в них переважає мінорний нахил, інколи з підвищеною субсекундою (II#), мажорний варіант зустрівся лише в селі 596.

Амбітус більшості наспівів – квінтовий (жовті кружечки), інколи – кварта із субзоною (коричневі кружечки з підкреслюванням); у кількох селах трапилися малотерцеві мелодії із субквартою та субсекундою (фіолетові кружечки з підкреслюванням). Інтонаційний контур всіх зразків подібний, але відрізняються версії з СЛК 3,3||3,1⁷ (приклад 6, 7, на карті К39-8 – рожевий контур значків), 2,3||2,1 (приклад 8, зелений контур значків) та, рідше – 4,3||4,1 (коричневий контур значків) або 3,3||2,1.

Третю групу черкаських купальських наспівів складають пісні типу Б, класичний вид якого має формулу $\downarrow 44; P33$ з нераз описаними в літературі характерними дробленнями основного вірша 6+6=111122 | 111122 і трискладовими рефренами «Купала на Івана», «Калина-малина» (приклад 12). На обстеженій території група пісень, які ми причисляємо до типу Б (17 мелодій у 12 композиційних варіантах, зафіксовані у 12 селах), поводить досить вільно – вони частіше виступають не в чис-

тому типологічному виді, як, приміром, на Житомирському Поліссі ([2], [приклад 1 на с. 162](#)), а в **контамінаціях з типом Г**, часом втрачаючи таку характерну рису як рефрен. Подільські версії відрізняються варіативністю семантичної композиції (заміна схеми АР на АБ, розширення рефрену АР: рсту...), рухливістю поєднання ритмічних формул $\downarrow 4, \downarrow 3, \downarrow 5$ між собою.

За виключенням кількох «правильних» композицій $\downarrow 44; P33$ (приклад 12) та версії Б/Г $\downarrow 44; 53^2$ (приклад 13), які відомі у 2–3-х текстових варіантах, інші пісні цього типу переважно моно-текстові. Місцеві варіанти наспівів моделі Б можна умовно об'єднати за принципом компонування строф, виділивши три групи.

1 – група «одночастинних» строф без рефрену: $\downarrow 4^3$, семантична форма абб (приклад 10, останній склад кожного рядка затягується).

$\downarrow 44^2$ (приклад 11 – починається з мелодичного матеріалу, який в інших зразках є приспівом – пор. з прикладом 17).

2 – група двочастинних строф з рефреном, але з такими відмінностями:

а) рефрен може протягом пісні змінювати форму $\downarrow 33$ на $\downarrow 53$ (у [прикладі 12](#), починаючи з 4-ї строфи рефрен має форму $\downarrow 53$);

б) рефрен вже від початку пісні має вид $\downarrow 53$ (приклад 13);

в) строфа ускладнюється повтором семантичного рядка:

$\downarrow 44^2; P33$ «На купайлі була, сорочку забула. Сорочки вхватали, греблю загатили. Р: Стовпом дим, сама з ним» (село 662);

$\downarrow 44^2; 53$ (приклад 14 – коломийкова ритмоформула з рефреном)⁸;

г) строфа ускладнюється повтором рефрену: $\downarrow 44; 53^2$ (приклад 18);

д) рефрен утворюється повтором останнього 3-складового слова семантичного рядка: «Пора вам, дівчата, з Купайла додому // додому, додому» (село 130);

ж) замість рефрену подається новий текст: $\downarrow 44; 54$ (приклад 15).

3 – пісні з тричастинними композиціями (з рефреном або приспівом всередині) були записані у трьох селах:

$\downarrow 44; 3; 53$ (село 610);

$\downarrow 44; P33; 53$, ^sV аб; ррст (приклад 16);

композиція з рисами великої кільцевої форми (ВКФ) $\downarrow 4^3; 44^2; 53$ (приклад 17); можливо, цей найповніший збережений зразок міг би бути найближчим до первісного образу купальської пісні цього типу.

Пісні купальського типу Б було зафіксовано переважно на заході Черкащини – у селах Умансь-

⁶ У селах 659, 662, 663 паралельно побутує й версія 4,3||4,1.

⁷ Від редактора. У деяких версіях опорні шаблї розспівуються, у Реєстрі це передається формулами на зразок 3+4,3+5 || 3,1.

⁸ Складається враження, що наспіви поодиноких ритмічних форм є уламками колишньої розвиненої форми коломийкового типу, яка з роками розсипалася, розпорозувалася і на час запису збереглася лише в окремих фрагментах.

кого та Христинівського районів (на карті K38 – квадратики). Це може свідчити про те, що саме тут пролягає східний кордон подільського ареалу Б.

На окремих інтересах заслуговують «помилкові» на перший погляд наспіви, коли виконавці переходять з одного купальського типу на інший або й на мелодію іншого жанру. Цікавий зразок записаний у с. Товсті Роги, коли виконавиця, почавши з петрівки «Ой Петре-Петре, Іване» типу «53²», несвідомо(?) перейшла на весільну мелодію тієї ж ритмоформули, а через строфу знову повернулася до петрівки. В іншому випадку виконавиця всю петрівку заспівала на весільний наспів типу «T53⁴», поширений на Західній Черкащині (приклад 9). Це свідчить про близькість цих пісенних типів в уявленні співачки, що обумовлене подібністю петрівських текстів передшлюбної тематики та власне весільних пісень, а також їх ритмоскладовою тотожністю.

За особливостями виконання купальських пісень можна виділити мікроареали сіл 94–96–98–108–156–401–435–443–455–459–462–559–564 та частково 492–622–641–651–663, що характеризуються повільними темпами – M=45–58 (середній темп у більшості сіл – M=124–138), розспівністю та інтенсивнішим застосуванням мелізматики. У селах 559 та 399 першу силабогрупу строфи співають уповільнено, а подальшу частину форми – у прискореному темпі (приклади 4, 19).

Велика кількість та різноманітність наспівів і текстів купальських пісень, що зберігалися на землях Західної Черкащини наприкінці 1980-х років, може свідчити про розвиненість та насиченість купальського обрядового циклу на Уманщині у минулі сторіччя. На прикладі купальських пісень можна відчувати, що святкування Купайла займало одне з головних місць у сакральному житті давніх слов'ян.

Література

1. Завальнюк *Анатолій*. Основні типи українських літніх обрядових пісень та їх мелодіалектні різновиди / А. Завальнюк // СІМР-5. – С. 46–51.
2. *Клименко Ірина*. Купальсько-петрівські мелотипи Прип'ятського Полісся: матеріали до Атласу музичних діалектів / І. Клименко // ПЕ-1. – С. 107–134.
3. *Ї ж.* Наспиви купальсько-петрівської приуроченості в українців: макроареалогія / І. Клименко // ПЕ-5. – С. 138–164.
4. *Клименко Ірина, Гончаренко Олена*. Географія ритмічних трансформацій весільної структури 53²: алгоритм дальності // СІМР-7. – С. 28–36.
5. *Копыл Светлана*. Календарная песенность Уманщины: динамика становления традиции : дипломная работа / С. Копыл ; научн. рук. Е. Ефремов ; Киевская госконсерватория. – Киев, 1991.
6. *Терещенко Олександр*. Купальські наспиви східних кордонів Поділля (механізм варіантності) / Олександр Терещенко // ПЕ-3 (електронна версія) = ПЕ-5. – С. 199–206.

Картосхеми див. в Атласі на стор. K38 – K39

Светлана Протасова (Киев)

КУПАЛЬСКИЕ ПЕСНИ ОКРАИНЫ ВОСТОЧНОГО ПОДОЛЬЯ (УМАНЩИНА И ОКОЛИЦЫ)

По материалам экспедиций Киевской консерватории на Уманщину, проведенных в 1985–1991 гоов (при участии автора) составлен реестр локальных купальско-петровских мелотипов, отобраны и представлены наиболее показательные их образцы, проведено документальное картографирование*. Этим автор продолжила начатую ранее работу по установлению восточной границы музыкальных традиций подольского типа.

* Аналитические параметры картографирования и легенды карт разработала *Ирина Клименко*. Картографические работы исполнил *Олег Коробов*.

Ключевые слова: Подолье, Уманщина, купальские мелодии, петровки, мелотип, ареал.

Svitlana Protasova (Kyiv)

“KUPALO” SONGS OF EAST PODILLYA OUTSKIRTS (UMANSHCHYNA AND THE VICINITIES)

By the materials of Kyiv conservatory expeditions to Umanshchyna, carried out in 1985–1991 (with the author's participation) the register was compiled of local “Kupalo”- “Petro” melodic forms, the most representative their samples were selected and set forth, documentary mapping fulfilled.* In doing so the author continued her earlier work aimed at identification of east border of Podillya type musical traditions.

* The analytical parameters and legend of the mapping were devised by *Iryna Klymenko*. The mapping was performed by *Oleh Korobov*.

Key words: Podillia, Umanshchyna, midsummer (“kupalo” – “petro”) timed tunes, melotype, areal.

Музичні приклади

Записи фольклорних експедицій Київської консерваторії 1985–1989 років

Тип В $\text{♩} \frac{5}{4}$:

1. Н.Гребля, К 63-2

 Ой на і - ва - на, на Ку - пай - ла
 си - ва зо - зу - - - ля хо - ва - лас[я].
2. Княжа Криниця, К 170-9

 На - ша пет - рів - ка ми - на - сть - ся, си - ва зо - зу - ля хо - ва - сть - ся.
3. Терлиця, К 173-15

 Ой чий то най - миг? По - пи'в, по - пи'в. Чо - го він в по - греб ле - тів, ле - тів?
4. Криві Коліна, К 72-5

 Ой у го - ро - ді клад - ки, клад - ки, по - ра до - до - му, дів - ки, дів - ки.
5. Угловата, К 176-7

 О - й те - м - на ни - чка - пе - трі - во - чка, не ви - спа - ла - ся не - ві - сточ - ка.

У паспортах подані: номер села на картах **К38, К39**, код області і району (див. скорочення на с. 193), назву села, імена виконавців та їхні роки народження, імена збирачів, дати запису, в дужках – код сеансу за реєстром ЛЕК (див. 5.2_ЕТД_LEK_Audio-FOND_СЕАНСИ), номер оригінальної магнітної касети і треку)

1. 108=Ч-Жшк: Нова Гребля – співають *Кавунець Марія Семенівна, 1906; Мицюк Катерина Трохимівна, 1931*; запис Олени Шевчук 6.07.1985 (ЛЕК-85-026_15, оК63-2).
2. 471=Ч-Мнс: Княжа Криниця – співають *Безитанько Гортина Пилипівна, 1922; Бойченко Вікторія Романівна, 1927; Браславська Наталка Федорівна, 1925; Марчук Людмила Герасимівна, 1928*; запис Євгена Єфремова 1.07.1988 (ЛЕК-88-02.1_01, оК170-9).
3. 493=Ч-Мнс: Терлиця – співає *Мартинівська Зоня Пилипівна, 1910*; запис Є. Єфремова 3.07.1988 (ЛЕК-88-02.1_02, оК173-15).
4. 559=Ч-Тлн: Криві Коліна – співають *Півторак Марія Іванівна, 1926; Гордієнко Марія Іванівна, 1937; Півторак Катерина Андріївна, 1930; Руденко Ольга Василівна, 1929; Крутнюк Тодося Юхимівна, 1924; Скалозуб Лукія Михайлівна, 1910*; запис Олени Шевчук 11.07.1985 (ЛЕК-85-026_28.05, оК72-3).
5. 663=Ч-Хрс: Угловатка – співають *Мазур Ганна Арсенівна, 1909; Білопільська Ганна Пилипівна, 1928; Дячук Ксеня Карпівна, 1930; Манакова Діна Никифорівна, 1920*; запис Євгена Єфремова 5.07.1988 (ЛЕК-88-02.1_05, оК176-7).

Тип Г $\text{♩} = 53^2$

6. $\text{♩} = 96$ Текуча, К 82-20
-
- А в го - ро - ді чор - но - биль, чор - но - биль,
на - ї - ха - ло па - руб - ків пов - ний двір.
7. $\text{♩} = 98$ Княжа Криниця, К 170-2
-
- Йа сто - я - ла та Ма - рі - я під він - цем,
роз - че - са - ла ру - су ко - су гре - бін - цем.
8. $\text{♩} = 59$ Юрпіль, К 202-5
-
- На го - ро - ді чор - но - би - [ги]ль сам за - щів,
піз - най - піз - най, Ма - ру - сю, ко - тро твій.
9. $\text{♩} = 80$ Зелений Ріг
-
- Ой Пе - тре, Пе - тре, І - ва - не,
Вже ж тво-я пе-трі-вонь-ка ми - на - є, А в Га - ли - ни чо - ло - ві - ка не - ма - є.

6. 596=Ч-Умн: Текуча - співають Реміяка Євгенія Іванівна, 1927; Сторожук Ольга Михайлівна, 1911; запис Ірини Клименко 1.07.1986 (ЛЕК-86-02_08.08, оК82-20).

7. 471=Ч-Мнс: Княжа Криниця - див. паспорт до прикладу 2 (оК170-2).

8. 463=Ч-Мнк: Юрпіль - співають Сиваченко; Їско; Дубик; запис Олени Шевчук 7.07.1988 (ЛЕК-88-02.3_11, оК202-5).

9. 96=Ч-Жшк: Зелений Ріг - співає Мазуренко Марія Василівна, 1912; запис Євгена Єфремова 02.07.85 (ЛЕК-85-026_02.04, оК58-4).

Тип Б $\text{♩} = 44; \text{♩} = 33$:

10. $\text{♩} = 64$ $\frac{1}{8}$ М.Севастьянівка

По-мо-щу кла-до - чку ве - рбо-ву, ве - рбо - ву, ве - рбо-ву, ве- рбо - ву.

11. $\text{♩} = 112$ Пеніжкове

Стой, ду-бе, не гу-ди, над то-бо-ю го-лу-би. На І-ва-на Ку-пай-ла на ву-ли-ці гу-ля-ла.

12. $\text{♩} = 108$ В.Севастьянівка (44)

Ой ле-ті-ло Ку-пай-ло че-рез на - ше се-ло. Стов-пом дим, стов - пом дим.

13. $\text{♩} = 94$ Черповоди

Пе-ре-кла-ду кла-дку че - рез му-ра - вку, ве - рбо-ву, дів - ча - та, ве - рбо - ву.

14. $\text{♩} = 124$ $\text{♩} = 120$ Угловата

На тим бо-ці на то-ло-ці, на тий по - ло - ви-ні, Я-во-ре, я-во-ронь-ку зе-ле-нь-кий.
Там Ган-ну-ся лож-ки ми-ла, та впа-ла в по - ми - і.

15. $\text{♩} = 116$ Зоряне

На го-ро-ді гу-дзи-на, на ній ли - стя не-ма Гар-на дів-ка Ма-рі - я, та на-ми - ста не-ма.

16. $\text{♩} = 70$ Конельські Хутори

Ой чи - є то жи - то сто-їть не-ви-жа - те? Ко - лос впа - де, ко - лос впа - де,

А на ти-хий Ду-на-йо-чок го - лос і - де.

10. 651=Ч-Хрс: Мала Севастьянівка – співають *Чепелуха Олена Андріївна, 1931; Волощук Галина Гаврилівна, 1937; Киричата Ганна Леонтьївна, 1928; Бондар Марія Петрівна, 1930*; запис С. Копил/Протасової 30.06.1989 (ЛЕК-89-04_03, оК256-28).
11. 638=Ч-Хрс: Пеніжкове – співають *Капка Фросина Тодосьовна, 1916; Рура Олександра Петрівна, 1930; Рура Параска Семенівна, 1907*; запис І. Клименко 6.07.1988 (ЛЕК-88-02.2_10, оК190-15).
12. 641=Ч-Хрс: Вел. Севастьянівка – співають *Вітренко Секлета, 1914; Лисиця Лукія Михайлівна, 1914*; запис С. Копил/Протасової 1.07.1989 (ЛЕК-89-04_06, оК258-28).
13. 633=Ч-Умн: Черповоди – співають *Льницька Анастасія Василівна, 1918; Рахнянська Євгенія Корнійівна, 1912; Іванишина Галина Демидівна, 1939*; запис Є. Єфремова 29.06.1986 (ЛЕК-86-02_01.04, оК80-4).
14. 663=Ч-Хрс: Угловатка – співають *Бевз Марія Андронівна, 1924; Мазур Олександра Микитівна, 1937; Яроменко Марія Дмитрівна, 1922; Жук Фросина Петрівна (з с. Вербовата), 1928; Мазур Людмила Олександрівна, 1952*; запис Є. Єфремова 5.07.1988 (ЛЕК-86-02_01.04, оК176-17).
15. 664=Ч-Хрс: Зоряне – співають *Яременко Ганна Йосипівна, 1931; Гоменюк Катерина Андріївна, 1921; Тонюк Єва Іванівна, 1929*; запис І. Клименко 7.07.1988 (ЛЕК-88-02.2_11, оК191-2).
16. 101=Ч-Жшк: Конельські Хутори – співають *Бойко Тетяна Григорівна, 1909; Бойко Онися Марківна, 1929*; запис І. Клименко 3.07.1988 (ЛЕК-88-02.2_051, оК187-30).

17.

$\text{♩} = 92$

Че-рез на-ше се-ло та й везли де ре - во, та й вез- ли де-ре- во.

Стий, ду-бе, не шу-ми, на ду-бо-ви жо-лу-ди. На І-ва-на Ку-пай-ла на ву-ли-ці гу-ля-ла.

Я - во - ре, я - во - роч-ку зе - ле - нень - кий.

18.

$\text{♩} = 120$ с. Угловата (Христ.р-н) К 179-26

Ой десь у - зя-ли - ся від(г)Ю- нись-ка лю-ди та не да-ли Ган- ну - сі ді-ву-ва - ти,

до по - я - са кі-сонь-ко - ю ма - я - ти.

19.

$\text{♩} = 98$ с. Товсті Роги (Лисян.)

1. [...], ти Пет - ре, І - ва - не, а вже ж тво-я пе-трі-вонь - ка ми-на - є.

2. По-ло-ви - на лі - теч-ка не-ма - є. Де со-неч-ко схо - ди - ло там ся - є,

там хлопчи-на ко-ни че-нька сід ла є.

17. 603=Ч-Умн: Колодисте – співають Лановенко Марія Савівна, 1921; Непотрібна Катерина Андріївна, 1932; Мурза Катерина Савівна, 1926; Лановенко Лідія Яківна, 1934; запис Є. Єфремова 10.07.1988 (ЛЕК-88-02.1_16, оК183-1).

18. 663=Ч-Хрс: Углуватка – співає Ковальчук Марія Андріївна, 1912; запис С. Копил/Протасової 7.07.1988 (ЛЕК-88-02.1_10, оК179-26).

19. 399=Ч-Лсн: Товсті Роги – співають Коновал Галина Миколаївна, 1932; Бугаєнко Тетяна Адамівна, 1918; Микитенко Галина Петрівна, 1935; Сакевич Ганна Олексівна, 1912; запис С. Копил/Протасової 17.11.1989 (ЛЕК-89-08_01, оК311-6).